

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Sosiaali- ja terveysministeriö

Lausunto
8.6.2026

VN/18098/2025 1/3
VN/18098/2025-TEM-54

Viite: Lausuntopyyntö 27.4.2026

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYSLUONNOKSEEN LAIKSI LAPSEN ERITYISESTÄ SUOJELUSTA JA SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI OTSIKKO

Esitysluonnoksen sisältö tiiviisti

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi kokonaan uusi laki lapsen erityisestä suojelusta. Esitys kytkeytyy keskeisiltä osin lausuntokierroksella olleeseen sosiaalihuollon palvelu-uudistukseen, jonka osana on tarkoitus selkiyttää sosiaalihuollon ja lastensuojelun epäselväksi koettua rajapintaa. Jatkossa kaikki asiakkuudet käynnistyisivät sosiaalihuoltolain mukaisina asiakkuuksina. Sosiaalihuoltolaissa säädettäisiin jatkossa lastensuojeluilmoituksesta sekä ennakkolisesta lastensuojeluilmoituksesta.

Lastensuojelun asiakkuuden kynnystä uudistettaisiin ja sitä nostettaisiin lähemmäs nykyistä huostaanottokriteeriä. Tavoitteena on siirtää palvelujärjestelmän painopistettä viimesijaisesta lastensuojelusta varhaisempaan tukeen. Lastensuojelun asiakkuutta ei jatkossa tulisi käynnistää, jos lapsen ja hänen perheensä tuen tarpeisiin voidaan vastata varhaisemman vaiheen tuella ja palveluilla.

Osana sosiaalihuollon palvelu-uudistusta yhdistettäisiin nykyiset sosiaalihuoltolain mukaiset perhetyön ja kasvatus- ja perheneuvonnan palvelut sekä lastensuojelulain avohuollon tukitoimista tehostettu perhetyö sekä kotiin vietävä perhekuntoutus. Sosiaalihuoltolakiin säädettäisiin uusi lapsiperhepalvelu -niminen palvelu, jota voidaan myöntää myös lastensuojelun asiakkuudessa olevalle lapselle.

Esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syksyllä 2026 budjettilakiaikataulussa. Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.7.2027.

Yleiset kommentit esitysluonnoksen kokonaisuudesta

Hallituksen esitysluonnos on kokonaisuudessaan kannatettava. Hallituksen esityksellä toteutettaisiin pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmakirjausta lastensuojelulain kokonaisuudistuksesta. Ehdotukset vastaavat esityksen tavoitteita. Tavoitteena on muun muassa siirtää

lapsiperheiden palvelua hyvinvointialueilla entistä vahvemmin perustasolle, keventää lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän velvoitteita ja vahvistaa lastensuojelua viimesijaisena palveluna tilanteissa, joissa lapsen todetaan olevan erityisen suojelun tarpeessa. Nähdäksemme ehdotetuilla muutoksilla pystyttäisiin edistämään muutoksille asetettuja tavoitteita.

Esitysluonnoksen suhde maahanmuuttajaväestöön ja kotoutumiseen

Työ- ja elinkeinoministeriö kiinnittää huomioita siihen, että esitysluonnoksen perusteluosassa ei mainita mitään maahanmuuttajaperheistä lastensuojelun asiakkaina. Ulkomaalaistaustaiset lapset, erityisesti pakolaismaista tulleiden perheiden Suomessa syntyneet lapset, ovat tutkitusti yliedustettuina kodin ulkopuolelle sijoitetuissa ja kiireellisesti sijoitetuissa lapsissa.¹ Esimerkiksi Helsingissä arvioitiin noin 40 prosentilla erityis- ja vaativan tason laitoshoitoon sijoitetuista lapsista ja nuorista oleen maahanmuuttajataustainen vanhempi vuonna 2021.² Lapsiväestön kielellisen ja kulttuurisen monimuotoistumisen myötä lastensuojelun ja perhepalveluiden toimintaympäristö etenkin suurissa kaupungeissa muuttuu voimakkaasti.

Lastensuojelun lakimuutosten vaikutusarvioinneissa tulisi käsitellä sitä, millä tavalla palvelujärjestelmän muutokset vaikuttavat tähän vähemmistöasemassa olevaan ryhmään, jolla on usein vahvoja pelkoja lastensuojelua kohtaan. Vaikutuksissa on kuvattu jonkin verran vaikutuksia lapsiin, mutta vaikutuksia perheisiin, joilla syntyy tuen tarve, on käsitelty vähäisesti. Palvelujärjestelmän muutoksissa ulkomaalaistaustaisten on usein valtaväestöäkin vaikeampaa hahmottaa muutosten luonnetta ja säilyttää omaa toimijuutta. Hallituksen esityksen toimeenpanoa koskevassa suunnittelussa tarvitaan huomioita tälle monikieliseen ja -kanavaiseen asiakasviestintään liittyvälle tarpeelle.

Lastensuojelu asemoituisi palvelujärjestelmässä nykyistä selkeämmin viimesijaiseksi erityispalveluksi. Luonnoksessa näillä esityksillä arvioidaan olevan myönteisiä vaikutuksia avun hakemisen ja vastaanottamisen kynnykseen, kun lastensuojeluun liittyvää leimautumisen kokemusta voidaan vähentää niissä tilanteissa, joissa tukea voidaan tarjota muilla palveluilla. Ehdotetut muutokset voivat parhaimmillaan vahvistaa myös maahanmuuttajaperheiden kokemusta siitä, että viranomaisen tarjoama apu perustuu ensisijaisesti vapaaehtoisuuteen ja yhteistyöhön. Jotta tämä myönteinen vaikutus varmistetaan, on muutos sosiaalipalveluissa ja lastensuojelussa kommunikoitava heille ymmärrettävässä ja saavutettavassa muodossa.

Esityksellä arvioidaan olevan myönteisiä vaikutuksia lasten hyvinvointiin varhaisen tuen vahvistumisen kautta, mikäli hyvinvointialueet pystyvät tuottamaan tarvittavat avohuollon ja varhaisen tuen palvelut kuten lapsiperhepalvelut.

¹ esim. tarkastelu koskien vuosia 1991-2015: Malin, Maili, Joubert, Natalie, Batbaatar, Enkhjargal & Anand, Janet (2024) Educational and employment outcomes for young adults with a history of immigration and out of home care in Finland. *Children and Youth Services Review* 164; 107849., <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0190740924004213?via%3Dihub> ja Anis, Merja & Malin, Maili (2023) Ulkomaalaistaustaiset lapset ja nuoret lastensuojelun sijaishuollossa: sijoitusten määrän, perusteen ja sijoituspaikan tarkastelu vuosina 1991-2015. *Janus* 31 (1), 4-23 <https://journal.fi/janus/article/view/115427/76735>.

² Helsingin kaupunki 2021 https://arviointikertomus.fi/wp-content/uploads/drupal/pdf/article-memo/2021/Arviointimuistio%20Lastensuojelun%20sijaishuollon%20riitt%C3%A4vyys_1.pdf.

Alaikäisenä ilman huoltajaa tulleiden lasten ja nuorten asiat

Kansainvälisen tai tilapäisen suojelun tarpeen vuoksi alaikäisenä ilman huoltajaa saapuneiden lasten ja nuorten asuminen, hoiva, huolenpito ja kasvatus järjestetään hyvinvointialueella kotoutumisen edistämiseksi annetun lain (681/2023) 33 § ja 34 §:n mukaisesti, sosiaalihuoltolain (1301/2014) 22 a §:n tai 14 §:n mukaisena palveluna tai perhehoito-laissa (263/2015) tarkoitettuna perhehoitona. Lastensuojelulain muutoksilla on alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleille merkitystä vain niissä tapauksissa, jos lapsi on otettu huostaan. Laitosasumisen henkilökuntamitoitukseen liittyvä muutos lastensuojelulaissa on jo otettu huomioon sosiaalihuoltolain muutosluonnoksessa ja tulee siten koskemaan myös perheryhmäkodeissa asuvia alaikäisenä ilman huoltajaa tulleita.

Minna Säävälä
johtava asiantuntija
Työvoiman maahanmuutto- ja kotoutumisyksikkö
työ- ja elinkeinoministeriö

VN/18098/2025-TEM-54

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: